

Sosiaali- ja
terveysministeriö

HE laiksi alkoholilain muuttamisesta

Saara Karttunen
Erityisasiantuntija
StV 11.12.2024

Esityksen keskeinen sisältö 1/2

- Tarkoituksena mahdollistaa alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajalle tai muulle vastaanottajalle
- Maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja
- Tällä hetkellä yli 2,8 prosenttisia alkoholijuomia on mahdollista ostaa vain vähittäismyyntiluvan saaneissa myyntipaikoissa tai alkoholiyhtiön tiloissa
- Toteutettaisiin ottamalla alkoholilakiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi **alkoholijuomien toimituslupa**
- Toimituksessa samat aikarajat ja luovutuskiellot (ikärajat, päihtymys ja alkoholin välittäminen) kuin nykyisin vähittäismyynnissä ja Alkon myynissä

Esityksen keskeinen sisältö 2/2

- Erikseen säädettäisiin toimituskieltopaikoista (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköt, lasten ja nuorten kokoontumispaikat)
- Erityistä sääntelyä ikärajojen noudattamisen turvaamiseksi:
 - Iän todistaminen vahvan sähköisen tunnistamisen avulla ostohetkellä (kun kyse verkko-ostosta)
 - Iän todennettava tarkastaminen jokaiselta luovutustilanteissa
- Jokaiselta alkoholijuomien toimittajalta edellytetään toimituspassin suorittamista
- Alkoholijuomien luovuttaminen toimitukseen voisi tapahtua joko vähittäismyyntipaikasta tai luvassa määritellystä vähittäismyyntipaikan noutopisteestä
- Esityksessä myös eräitä muita suhteellisen pieniä tai teknisiä muutoksia (esim. seuraamusmaksun rajan korottaminen 20 000 euroon + viranomaisten oikeus saada tietoja sakkorekisteristä)

Esitys on osa hallitusohjelmaa

- Valmisteltu esitys on osa hallitusohjelman toimeenpanoa
- Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta
- Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen

Pääasialliset vaikutukset

- Esityksellä positiivisia taloudellisia vaikutuksia → edistäisi kuluttajien kulutusmahdollisuuksia sekä alkoholijuomia markkinoilla myyvien toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia mahdollistamalla alkoholijuomien toimituksen
- Toisaalta myös mahdollisia negatiivisia vaikutuksia → mikäli esitys lisää alkoholihaittoja, voisi tällä olla myös sosiaali- ja terveydenhuollolle sekä järjestyksenpidolle haitoista aiheutuvaa kuormitusta kasvattava vaikutus
- Yhteiskuntatasolla vaikutukset alkoholihaittoihin olisivat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta joidenkin yksilöiden tai yhteisöjen kohdalla lakiesityksen vaikutukset voivat olla merkittäviä
- Ei ole kuitenkaan olemassa suoraa tutkimustietoa, jonka avulla voisi muodostaa tarkkoja arvioita esityksen yhteydestä alkoholihaittoihin

Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen 1/2

- Vaikka alkoholijuomien kokonaiskulutus on laskenut Suomessa viimeisen 10 vuoden aikana, alkoholin riskikulutus on edelleen yleistä Suomessa
- Tutkimuskirjallisuus: alkoholin verkko-ostoksia ja toimituksia hyödyntävissä keskimäärin enemmän alkoholin riskikäyttäjiä
 - Ei kuitenkaan varmuutta siitä, lisäävätkö verkko-ostokset alkoholinkäyttöä vai suosivatko riskikäyttäjät yleisesti enemmän verkko-ostoksia
- Esityksellä voisi kuitenkin olla negatiivisia vaikutuksia niiden osalta, jotka käyttävät jo entuudestaan alkoholia paljon
 - Toimituksessa asiakkaan ei esim. tarvitse olla ajokunnossa
 - Päihtymystilan arviointi haastavampaa toimituksessa kuin myymälässä

Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen 2/2

- Joillain henkilöillä riskinä voisi olla juomistilanteiden pitkittyminen tai suurien alkoholimäärien tilaaminen ja juominen kerralla
 - Erityisesti ns. pikatilaukset voivat kasvattaa riskejä
- Alkoholijuoman toimittaminen voisi tehdä helpommaksi myös ikääntyneiden henkilöiden alkoholiostot ja näin lisätä henkilöiden alkoholinkulutusta
- Toisaalta lakiesityksessä toimittaminen rajattu klo 9-21 välille
 - Suomalaisten humalajuominen ajoittuu usein iltaan ja suurin osa kotiympäristössä tapahtuneista humalakerroista nautittiin klo 9-21 ulkopuolella
- Luovutuskielloilla rajoitetaan alkoholijuomien luovuttamista esim. selvästi päihtyneille henkilöille

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin 1/2

- Suomessa oli v. 2015 arviolta 65-70 000 lasta (noin 6 % alaikäisistä), joiden toisella tai molemmilla vanhemmilla on tai on ollut vakava päihdeongelma
 - Luku perustuu THL:n v. 2015 arvioihin. THL julkaisi päivitetyn arvion v. 2024 ja tämän mukaan luku on 89 000.
- Lisäksi monissa perheissä alkoholin riskikäyttö on yleistä
- Tällaisissa perheissä kasvaisi riski lasten ja nuorten kokemalle turvattomuuden tunteelle, erinäisille pelkotiloille ja heitä koskevan huolenpidon laiminlyönnille
- Mikäli esitys lisäisi alkoholikäyttöä erityisesti kotiolosuhteissa, kasvaisi riski myös lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen
 - Lapsi voi joutua itse väkivallan kohteeksi tai joutua lähisuhdeväkivallan todistajaksi
- Riskejä kontrolloidaan toimitusaikarajoituksilla sekä luovutuskielloilla (esim. päihtymystila)

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin 2/2

- Keskeinen tekijä nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen on ollut tehostunut ikärajavaltvonta
- Alkoholijuomien toimituksessa keskeinen vastuullisen myynnin ja myynninvalvonnan ongelma liittyy ikärajojen tarkistamiseen ja alkoholin luovuttamiseen alaikäiselle
- Ehdotuksessa ikärajavaltvontaa turvataan kahdessa vaiheessa:
 - Vahva tunnistaminen verkko-ostosta tehdessä
 - län todennettava tarkastaminen toimituksessa joka kerta luovutustilanteessa
- Myös pikatilaukset erityisen yleisiä nuorilla
 - Kuitenkin huomioitava toimitusaikarajoitukset: ei toimituksia klo 21 jälkeen

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

- Miesten osalta vaikutukset voivat näkyä erityisesti alkoholin kulutuksen ja alkoholihaittojen kasvuna
 - Esityksen riskit korostuvat erityisesti alkoholia jo entuudestaan paljon käyttävien yksilöiden kohdalla
 - Miehet kärsivät vakavista alkoholiongelmista huomattavasti naisia useammin
- Naisten osalta korostuisi riski lähisuhdeväkivallan mahdollisesta lisääntymisestä
 - Suurin osa lähisuhdeväkivallan uhreista on naisia tai tyttöjä
 - Lähisuhdeväkivalta tapahtuu usein kotona tai muilla yksityisillä paikoilla
 - Jos esitys lisäisi kotona juomista, se voisi lisätä myös lähisuhdeväkivaltaa
- Alkoholijuomien toimituksen sääntelyllä, luvanvaraisuudella ja viranomaisvalvonnalla voidaan pyrkiä vaikuttamaan riskien realisoitumiseen